

[Práce a mzda \(/\)](#) [Pracovní úrazy \(/kategorie/pracovni-urazy\)](#).

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XXIV. Usmrcení spolumajitelky lesa v důsledku neodborného kácení stromu (/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-xxiv-usmrceni-spolumajitelky)

[PRACOVNÍ ÚRAZY \(/KATEGORIE/PRACOVNI-URAZY\)](#).

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XXIV. Usmrcení spolumajitelky lesa v důsledku neodborného kácení stromu

29. 1. 2021 [Ing. Jakub Marek, MSc. \(/autori/ing-jakub-marek-msc\)](#).

Smrtelný úraz rodinného příslušníka, na jehož vzniku měl podíl další rodinný příslušník, lze považovat za tragédii. A právě takovýto scénář bude představen v tomto díle. Při neodborném kácení stromů došlo k pádu vzrostlého stromu do míst, kam člověk obsluhující řetězovou motorovou pilu dostatečně neviděl a žádným způsobem neměl tento prostor zajištěn proti vstupu nepovolaných osob. Bohužel, padající strom zasáhl ženu, která právě vstoupila do tohoto nebezpečného prostoru. Tragédií na případu je, že se jednalo o manželku tohoto muže a současně spolumajitelku uvedeného lesa.

Popis události

Dne 4. dubna 2020 kolem 12. hodiny kácel pan Martin na svém pozemku ve svahu vzrostlý strom o průměru kmene 45 cm, který po dořezání složil v zamýšleném směru přes horizont ve výřezu lesa (výřez lesa je vysekaná cesta pro průchod a průjezd). V okamžiku, kdy nařezaný strom začal padat v zamýšleném směru, si Martin všiml, že se na horizontu objevila jeho manželka Petra. V ten okamžik na ni již stačil pouze zakřičet s upozorněním na padající strom, načež se Petra otočila a ve směru pádu stromu začala odcházet z lesa. Padající strom ji ale zasáhl a způsobil jí zranění, kterým na místě podlehla.

Důležité okolnosti vzniku nehody

Podrobnějším šetřením nehody se postupně prokázala tato klíčová zjištění:

Pan Martin prováděl kácení stromu pro soukromé účely a z tohoto pohledu na něho nelze nahlížet ani jako na zaměstnavatele či zaměstnance dle [zákoníku práce \(/predpisy/2622006-sb\)](#) (zákon č. [262/2006 Sb. \(/predpisy/2622006-sb\)](#), ve znění pozdějších předpisů), ani jako na poskytovatele služeb či činností mimo pracovněprávní vztahy ve smyslu [§ 12 zákona č. 309/2006 Sb. \(/predpisy/3092006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-12\)](#), tj. nevztahovaly se na něj požadavky bezpečnosti práce související s provozem rodinného závodu anebo v rámci podnikatelské činnosti v lesnictví.

Jelikož bylo kácení stromu prováděno pro soukromé účely, vztahovaly se k danému případu požadavky civilního práva, tj. práva

a povinnosti osob stanovená občanským zákoníkem (zákon č. 89/2012 Sb. (/predpisy/892012-sb)), ve znění pozdějších předpisů).

Z pohledu povinností soukromých osob při provozu zakoupeného zboží je podstatným dokumentem návod k používání toho daného produktu, tj. v tomto případě návod k používání řetězové motorové pily.

Povětrnostní podmínky toho dne byly příznivé (slunečno a bezvětrí). Kácení stromu probíhalo ve svahu zakončeném v horní části přístupovou rovinou. Kácení stromu tak probíhalo tzv. přes horizont, kdy horní část stromu padala přes svah na rovinu, a tudíž osoba kácějící strom v dolní části svahu nemohla vidět za tento horizont a tím pádem ani na přicházející osoby.

Průměr káceného stromu činil 45 cm a délka řezné lišty použité pily činila 38 cm. Průměr káceného stromu byl tak větší než délka řezné lišty motorové pily.

Ve výpovědi pro Policii ČR pan Martin uvedl, že nikdy neabsolvoval žádné školení pro používání motorové řetězové pily.

Pan Martin používal motorovou řetězovou pilu opakovaně, kdy každý rok prováděl ve svém lese tzv. prořezávku. Nejednalo se tedy o začátečníka a v době vzniku nehody mu bylo 55 let.

Pan Martin nezajistil ohrožený prostor (prostor, do kterého může spadnout pokácený strom) proti vstupu nepovolaných osob.

Manželka pana Martina vstoupila do ohroženého prostoru, přestože věděla, že její manžel zde provádí kácení stromů.

Manželé pravděpodobně neměli dohodnuty vzájemné signály nebo postupy, jakými spolu budou komunikovat v lese, ve kterém se provádí kácení stromů.

Kořenové příčiny nehody

Vzhledem ke skutečnosti, že kácení stromů prováděl pan Martin jakožto fyzická osoba, pak v plném rozsahu zodpovídal za prováděné činnosti, resp. následky z nich plynoucí. Pokud by se totiž jednalo o člověka v pracovněprávním vztahu nebo osobu provádějící činnosti v rámci tzv. rodinného závodu, odpovědnost za vzniklou nehodu by se rozprostřela i na další zainteresované osoby.

Dle všeho byl pan Martin dlouholetým uživatelem motorové řetězové pily a při kácení stromů postupoval s nejlepším vědomím a svědomím, aby při práci nikoho nezranil. Z fotografií pořízených Policií ČR v rámci šetření případu např. vyplynulo, že řez stromu provedený panem Martinem měl správné parametry (např. hloubku a šířku, tak jak to popisuje návod od výrobce pily), tj. v tomto ohledu pan Martin prováděl práci v souladu se správnými postupy kácení. Nicméně jednoznačně nedodržel postupy a opatření pro zajištění bezpečnosti osob, které by mohly vstoupit do ohroženého prostoru. S ohledem na lokalitu umístění lesa (neobydlená oblast v těsné blízkosti dálniční komunikace) a také s přihlédnutím k osobním zkušenostem, nepočítal pan Martin s tím, že by se v jeho lese mohly pohybovat cizí (nepovolané) osoby. S čím však počítat měl a co v rámci šetření případu vyšlo najevo, že jeho manželka Petra za ním do lesa

přijde, protože tak činila vždy, aby mu pomohla odvětvovat pokácené stromy. V této souvislosti si tak manželé měli stanovit postupy (např. způsoby dorozumívání), jakými se budou řídit, když např. paní Petra půjde za manželem do lesa během kácení. Další velmi podstatnou skutečností, kterou měl pan Martin vzít v potaz, byla délka stromu (20 m), která byla větší než vzdálenost od místa kácení po horizont. Při pádu tak horní část stromu padala do míst, do kterých pan Martin neviděl. Přitom se jednalo o jedno z přístupových míst do lesa.

Jelikož pan Martin nikdy neabsolvoval žádné školení pro práci s motorovou řetězovou pilou, byl tak pro něj klíčový, z pohledu zajištění bezpečnosti osob, návod od výrobce k používání pily. V něm přitom byly stěžejní zásady bezpečnosti práce uvedeny. Zejména lze uvést následující:

„Ohrožený prostor je kruhová plocha o poloměru nejméně dvojnásobné délky káceného stromu. Při kácení stromů nesmí do ohroženého prostoru vstupovat nepovolané a nepoučené osoby.“

„Kácení stromů s průměrem kmene větším, než je délka lišty, je zvláště nebezpečné. Proto ho mohou provádět pouze vyškolení těžaři.“

„V žádném případě nezačínajte řezat dřívě, než zvážíte vlivy a nebezpečí plynoucí z místních, klimatických, technologických a bezpečnostních podmínek v místě kácení a pokud nebudete dostatečně seznámeni teoreticky i prakticky s prací s motorovou pilou.“

„Nikdy nepřeceňujte své schopnosti!“

Z výše uvedeného tak jasně vyplývá, že obsluha pily je povinna zajistit, aby do ohroženého prostoru během kácení nevstoupily jiné osoby. Zde návod k obsluze pily však již konkrétněji nespecifikuje, jakým způsobem má toto obsluha pily zajistit. Nicméně ke všeobecně známým a základním zásadám zamezení vstupu nepovolaných osob do určitého prostoru patří mj. vymezení tohoto prostoru např. fyzickou zábranou/překážkou, instalací výstražné pásky, vyvěšením informačních tabulí (např. s nápisem Nevstupovat, probíhá kácení stromů), střežením ohroženého prostoru jinou osobou apod. K problematice kácení stromů existuje i řada odborných zdrojů a doporučení, které jsou na internetu volně dostupné. Odbornou publikaci pojednávající o pracovních postupech a zásadách bezpečnosti práce při lesnických činnostech vydaly např. i Lesy České republiky, s. p.

Z pohledu nedodržení právních a ostatních předpisů tak pan Martin především nedodržel pokyny výrobce pily (uvedené v návodu k používání) a jak později vyšlo najevo, tak toto jeho jednání bylo jednou z hlavních příčin vzniku předmětné nehody. Zejména nedodržení zákazu vstupu nepovolaných osob do ohroženého prostoru káceného stromu se stalo osudným manželce pana Martina, která vstoupila do tohoto prostoru zrovna v okamžiku, kdy kácený strom padal k zemi. Na druhou stranu i paní Petra nedodržela ustanovení právních předpisů, a to konkrétně lesního zákona ([/predpisy/2891995-sb](#)) (zákon č. 289/1995 Sb. ([/predpisy/2891995-sb](#)), o lesích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), ve kterém je stanoveno, že „*V lesích je zakázáno vstupovat do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví.*“ S ohledem na manželský vztah pana Martina a paní Petry je potřeba brát nedodržení tohoto ustanovení s notnou rezervou, jelikož z povědí pana Martina vyplynulo, že mu manželka chodila do lesa

pomáhat často. Nejednalo se tak o výjimečnou či nepředvídatelnou situaci, nýbrž o situaci, která se stávala opakovaně.

Z pokynů výrobce dále vyplynulo, že pokud je délka řezné lišty motorové pily kratší nežli průměr káceného stromu, měl by kácení provádět vyškolený těžař. Jak již bylo uvedeno výše, pan Martin nikdy neabsolvoval žádné školení pro práci s motorovou řetězovou pilou a dle jeho výpovědi ani nebyl schopen potvrdit, zda se vůbec v minulosti seznámil s návodem k obsluze pily. Z hlediska předpisů o BOZP se tak jednalo o nekvalifikovanou osobu, která by za normálních okolností (tj. v rámci výkonu práce) nesměla danou práci vůbec vykonávat.

Závěr

Uvedený případ poukázal na to, jak mohou být úrazy osob vznikající i v domácím prostředí závažné. Provádění vysoce rizikových činností, jakou bezesporu je i kácení vzrostlých stromů pomocí motorové řetězové pily, by měly za všech okolností provádět pouze osoby zdravotně a odborně způsobilé. Za zdravotně způsobilou lze považovat takovou osobu, u níž se lékařskou prohlídkou neprokázaly jakékoliv indispozice, které by jí mohly bránit v bezpečném výkonu dané práce. Za odborně způsobilou osobu pak lze v případě kácení stromů považovat takovou osobu, která byla prokazatelně seznámena s pokyny od výrobce motorové řetězové pily uvedené v návodu k používání daného typu pily, a která absolvovala odborný výcvik pro získání kvalifikace obsluhy motorové pily.

To, že k těmto požadavkům lidé při své „domácí kutilské“ práci nijak nepřihlížejí, je holým faktem. Nedostatečné osobní schopnosti a dovednosti se tak mohou stát osudnými jak jim, tak i jejich blízkým. Ve světle těchto skutečností se naprosto nepochopitelným jeví fakt, že řada

kutilů a zahrádkářů si pořídí nejrůznější nebezpečné stroje (např. řetězovou pilu, kotoučovou pilu, stroje na opracování dřeva, svařovací soupravy ad.) a aniž by si alespoň přečetli návod od výrobce, je začnou používat, jako by se jednalo o věci běžné každodenní potřeby. S tímto přístupem je pak jen otázkou času, kdy se jim stane nějaká nehoda. A tento případ více než výmluvně ukázal, jak to může dopadnout, když se nebezpečný stroj dostane do rukou nekvalifikovaného člověka.

[Vytisknout celý článek](#)

[Stáhnout článek jako PDF\(/print/pdf/node/13589\).](#)

Klíčová slova

[SMRTELNÉ PRACOVNÍ ÚRAZY \(/REJSTRIK/SMRTELNE-PRACOVNI-URAZY\).](#)

[PRACOVNÍ ÚRAZ \(/REJSTRIK/PRACOVNI-URAZ\).](#)

[BOZP \(/REJSTRIK/BOZP\).](#)

[ZAJIŠTĚNÍ BOZP \(/REJSTRIK/ZAJISTENI-BOZP\).](#)

Související články

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XXV.

Úmrtí zaměstnance po propadnutí střešním světlíkem

(/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-xxv-umrti-zamestnance-po)

26. 2. 2021 [JUDr. Petr Kožmín, LL.M., MBA\(/autori/judr-petr-kozmin-llm-mba\).](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XXIII.

Srážka manipulačního vozíku s posunovaným železničním vagonem

(/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-xxiii-srazka-manipulacniho)